

Міністерство охорони здоров'я України
Полтавський державний медичний університет
Кафедра психіатрії, наркології та медичної психології

**ВК 22 Екстремальні ситуації та професійна діяльність
парамедика**

Вибіркова дисципліна

СИЛАБУС

освітньо-професійний рівень	перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
галузь знань	22 Охорона здоров'я
спеціальність	223 Медсестринство
спеціалізація	Екстрена медицина
кваліфікація освітня	бакалавр медсестринства
кваліфікація професійна	Парамедик
форма навчання	денна
курс та семестр вивчення навчальної дисципліни	III курс, 5 семестр (термін навчання 2 роки 10 місяців)

ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Прізвище, ім'я, по батькові викладача (викладачів), науковий ступінь, учене звання	д.мед.н., проф. Васильєва Г.Ю.
Профайл викладача (викладачів)	https://psychiatry.pdmu.edu.ua
Контактний телефон	+380505651555
E-mail:	profvasylyeva@gmail.com
Сторінка кафедри на сайті УМСА	https://psychiatry.pdmu.edu.ua

ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Обсяг навчальної дисципліни

Кількість кредитів / годин – 3 / 90, із них:

Лекції (год.) – 8

Практичні (семінари) (год.) – 40

Самостійна робота (год). – 42

Вид контролю Залік

Політика навчальної дисципліни

При організації освітнього процесу викладачі та студенти діють відповідно до нормативних документів України МОН, МОЗ України та Полтавського державного медичного університету: Положення про організацію освітнього процесу в Полтавському державному медичному університеті (https://www.umsa.edu.ua/storage/departmentnpr/docs_links/hFOzsGd2coEVVYM0AEF8VtPOtMimiYDwpZuzE45m.pdf), Правил внутрішнього розпорядку для студентів Полтавського державного медичного університету (https://www.umsa.edu.ua/storage/departmentnpr/docs_links/5UHnaAQ5Rcxav11x4m2vfERJSxiZbAg7dpOwgQhr.pdf).

ПДМУ є самостійним, незалежним і відповідальним закладом вищої освіти у прийнятті рішень стосовно розвитку академічних свобод, організації освітнього процесу, внутрішнього управління, економічної та іншої діяльності, самостійного добору та розстановки кадрів у межах, установлених Законом України «Про вищу освіту».

Вивчення навчальної дисципліни «Екстремальні ситуації та професійна діяльність парамедика» потребує: підготовки до практичних занять; виконання самостійної роботи відповідно до робочої програми навчальної дисципліни; опрацювання рекомендованої базової, допоміжної літератури, інформаційних ресурсів.

Підготовка та участь у практичних заняттях передбачає: ознайомлення з робочою програмою навчальної дисципліни та тематичними планами практичних занять; вивчення теоретичного матеріалу; виконання завдань, запропонованих для самостійного опрацювання.

Результатом підготовки до заняття має бути придбання студентами теоретичних знань про закономірності функціонування психіки і життєдіяльності індивіда у зоні граничних можливостей та сформувати практичні вміння і навички надання психологічної допомоги постраждалим у екстремальних ситуаціях; сформувати у студентів критичне мислення, стресостійкість та здатність до професійної мобільності. Відповідь здобувача повинна демонструвати ознаки самостійності виконання поставлених завдань, відсутність ознак повторюваності та плагіату.

Контрольні заходи оцінювання навчальної діяльності здобувачів включають поточний та підсумковий контроль знань, умінь і навичок студентів відповідно до Положення про організацію та методику проведення оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в Полтавському державному медичному університеті (https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/0nrGNrEzksWWytpXV8j05INcg9wbyVjkYx9FrbEY.pdf)

Контрольні заходи базуються на принципах: відповідності стандартам вищої освіти; використання стандартизованої та уніфікованої системи діагностики, спрямованої на застосування знань; визначеності критеріїв оцінювання; об'єктивності та прозорості технології контролю. Викладач обов'язково оцінює успішність кожного студента на кожному занятті за чотирибальною (традиційною) шкалою з використанням затверджених цикловою методичною комісією критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни, розроблених з урахуванням

стандартизованих узагальнених критеріїв оцінювання знань студентів (<https://drive.google.com/file/d/1-jQbi55ZKDa3CPvShFOheF9Q1JZwGAqH/view>)

Здобувачі освіти повинні бути присутнім на всіх навчальних заняттях, окрім випадків, викликаних поважними причинами (пропущені заняття повинні бути відпрацьовані відповідно до Положення про відпрацювання пропущених занять і незадовільних оцінок здобувачами освіти Полтавського державного медичного університету (https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/0nrGNrEzksWWytpXV8j05INcg9wbyVjkYx9FrbEY.pdf)).

Шановний студенте! Ефективно використовуй час навчальних занять для досягнення освітніх цілей; під час контрольних заходів не використовуй джерела інформації (усні (підказки), письмові (роботи інших осіб), друковані (книги, методичні посібники), електронні (телефони, планшети), заборонені викладачем, відповідно до Положення про академічну доброчесність здобувачів вищої освіти та співробітників Полтавського державного медичного університету (https://www.pdmu.edu.ua/storage/sections_nv/docs_links/Sj670MBVmC9qGVuTmHU8k9ZGKuX3DlzlWRNr8pBu.pdf?_ga=2.73211408.2054112764.1673800687-610462166.1657214142)).

Структура навчальної дисципліни містить години для самостійного опрацювання, яка регламентована Положенням про організацію самостійної роботи студентів в Полтавському державному медичному університеті (https://www.pdmu.edu.ua/storage/basic_pages/docs/bf7cHeVZuJJew2ZIMYkxkIVC7ib6LdHMTa2bQttX.pdf), Положення про неформальну та інформальну освіту учасників освітнього процесу Полтавського державного медичного університету (https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/Naj27POg8c3ZiBAbT1czec3PYWQqO6YDuB7I2qq2.pdf)

Оцінювання результатів навчання проходить прозоро і відкрито. Керуємося Положенням про організацію та методику проведення оцінювання навчальної діяльності здобувачів освіти в Полтавському державному медичному університеті (https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/NMQ6RVrpAGYuKpw1JoSJaApnMMMwbKdxQN9FC2hu.pdf)

Шановний здобувачу освіти! Протягом вивчення дисципліни «Екстремальні ситуації та професійна діяльність парамедика» передбачається приєднання кожного студента до програм ZOOM та GoogleClas (для проведення лекцій у синхронному режимі). У цьому випадку студент має самостійно потурбуватися про якість доступу до інтернету.

Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися навчально-академічної етики та графіка навчального процесу; бути зваженим, уважним. Заохочення чи стягнення можуть застосовуватися до здобувачів вищої освіти, які сумлінно виконують перераховані вимоги чи систематично порушують їх.

Опис навчальної дисципліни (анотація)

У наш час досить часто відбуваються події, пов'язані з природними, екологічними, техногенними та технічними катастрофами. Від 24 лютого 2022 року наша країна потерпає від неспровокованої військової агресії РФ, що супроводжується активними бойовими діями на лінії зіткнення, постійними артобстрілами та атаками дронами камікадзе цивільного населення та об'єктів

критичної інфраструктури України, що призводить до загибелі великої кількості людей, а також залишає психологічні та фізичні травми у тих, хто вижив. У сфері екстремальних ситуацій психічне життя людей нерідко набуває своєрідних рис, а психологічні закономірності виступають в особливих поєднаннях, які не властиві іншим умовам життя. Така постановка проблеми зумовлює актуальність аналізу психологічних властивостей особистості, яка перебуває у ризиконебезпечних умовах. Саме це і сприяло появі нової галузі психології – екстремальної психології. Екстремальними в побутовому спілкуванні найчастіше називають ситуації, що загрожують здоров'ю і самому життю людини. Більш точно екстремальні ситуації можна визначати як несприятливий, складний стан умов людської життєдіяльності, що набув для окремої особи або групи осіб особливої значимості; це об'єктивно складні умови діяльності, що сприймаються й оцінюються як напружені чи небезпечні. Це – зовнішня, об'єктивна сторона проблеми. Суб'єктивно екстремальні ситуації набувають форми екстремальності – особливого стану людської психіки (екстремум-стану), спричиненого незвичними чи екстраординарними умовами, що породжують підвищену тривожність та особливу емоційну напруженість. Ситуація стає для особи надзвичайно значимою, причому безвідносно до того, містить вона реальну небезпеку чи така небезпека лише уявна: екстремальність є суб'єктивним переживанням реальної дійсності. Тому не виключено, що одна й та ж ситуація різними людьми буде усвідомлюватися як екстремальна і ординарна; об'єктивно екстремальна ситуація сприйматиметься конкретною особою як штатна і, навпаки, об'єктивно безпечна – як екстремальна.

Силабус навчальної дисципліни «Екстремальні ситуації та професійна діяльність парамедика» розроблений відповідно до ОПП Парамедик першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 223 Медсестринство галузі знань 22 Охорона здоров'я спеціалізація: екстрена медицина, освітня кваліфікація: бакалавр медсестринства, професійна кваліфікація: парамедик (затвердженої Вченою радою академії, протокол № 9 від 13 травня 2020р., із змінами і доповненнями, затвердженими Вченою радою університету, протокол № 2 від 23 червня 2021р.), робочої навчальної програми «Екстремальні ситуації та професійна діяльність парамедика» та робочого навчального плану (2022 рік затвердження).

Шановні здобувачі освіти!

За навчальним планом дисципліну «Екстремальні ситуації та професійна діяльність парамедика» вивчають у п'ятому семестрі третього року навчання.

Парамедики мають значний потенціал для суттєвого підвищення якості догляду та спостереження за пацієнтами, професійного і компетентного виконання багатьох медичних завдань під час надання спеціалізованої допомоги пацієнтам з стресасоційованими розладами.

Цей курс підготовки бакалаврів медсестринства передбачає оволодіння основами клінічного мислення, засвоєння вміння оцінювати стан пацієнта, досконале оволодіння технікою медсестринських маніпуляцій, орієнтування в патології нервової системи, вміння вибрати правильну тактику при наданні невідкладної долікарської допомоги пацієнтам з гострою реакцією на стрес, проводити профілактичні заходи, пропагувати здоровий спосіб життя.

Протягом вивчення дисципліни «Екстремальні ситуації та професійна діяльність парамедика» ви отримаєте глибокі теоретичні знання та набудете

необхідних практичних навичок та фахових компетентностей для застосування у професійній діяльності.

Навчальний матеріал систематизований, містить практичні завдання та мультимедійний супровід лекції.

Навчальна дисципліна «Екстремальні ситуації та професійна діяльність парамедика» є складовою частиною дисциплін професійної підготовки циклу нормативного блоку та формує спеціальні (фахові) компетентності діяльності майбутнього фахівця – бакалавра медсестринства – парамедика.

Дана дисципліна закладає основи знань у студентів з психогенних розладів, забезпечує формування умінь застосовувати знання в процесі подальшої професійної діяльності, закладає основи пізнання психології особистості в екстремальних ситуаціях, формування здорового способу життя та профілактики порушення психічних функцій в процесі життєдіяльності, під впливом надзвичайних та екстремальних ситуацій та надання допомоги. Сучасні вимоги до рівня освіти бакалавра медсестринства – парамедика – передбачають формування вміння спілкуватися, володіння комунікативними навичками, знання основ психології, першій психологічній допомозі в екстремальних ситуаціях.

Мета навчальної дисципліни – формування у студентів системи знань щодо особливостей поведінки людини в екстремальних ситуаціях, володіння основним арсеналом методів діагностики і корекції екстремальних станів та основ надання психологічної допомоги людям в подоланні різних надзвичайних та екстремальних ситуацій, забезпечити на цій основі формування у студентів готовності до майбутньої професійної діяльності.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є виконання медсестринського процесу при психогенних захворюваннях, в тому числі посттравматичних стресових розладах.

Навчальна дисципліна «Екстремальні ситуації та професійна діяльність парамедика» продовжує вивчення психічної діяльності людини, зупиняючись на патологічному рівні та акцентуючи увагу на клінічних проявах і екстреній допомозі при стресасоційованих психічних розладах, в т.ч. посттравматичному стресовому розладі, забезпечує формування умінь застосовувати знання з психотравматології в процесі подальшого навчання й у професійній діяльності; закладає основи пізнання сестрою медичною психіки психічно хворої людини, формування здорового способу життя та профілактики порушення психічних функцій в процесі життєдіяльності та при різних психогенних захворюваннях.

Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни

Пререквізити – вивчення навчальної дисципліни «Екстремальні ситуації та професійна діяльність парамедика» орієнтується на базових знаннях з навчальних дисциплін, здобутих на попередніх етапах здобуття освіти, особливо під час вивчення дисциплін «Обстеження та оцінка стану здоров'я людини», «Професійні комунікації. Ключові компетенції». Організація роботи студентів передбачає формування понятійно-категоріального масиву інформації з кожної теми, практичної роботи, контрольних питань та самостійних завдань, а також розв'язання проблемних наукових задач та ситуацій.

Постреквізити – в результаті вивчення курсу здобувачі освіти можуть використовувати результати навчання при вивченні дисциплін «Медицина

катастроф та надзвичайних станів» та «Медична та соціальна реабілітація», що передбачає інтеграцію викладання з цими дисциплінами та формування умінь застосовувати знання з стресасоційованих розладів в процесі подальшого навчання й у професійній діяльності.

Мета та завдання навчальної дисципліни:

Метою викладання навчальної дисципліни «Екстремальні ситуації та професійна діяльність парамедика» є оволодіння медсестринським процесом при первинній діагностиці та екстреної допомоги пацієнтам з психогенними психічними розладами, в тому числі внаслідок військових дій, терактів, аварій чи стихійних лих, катастроф, важких фізичних травм, побутового чи сексуального насильства, загрози смерті, необхідних при наданні психіатричної допомоги на догоспітальному етапі.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Екстремальні ситуації та професійна діяльність парамедика» є формування системи знань професійних умінь та практичних навичок, що складають основу майбутньої професійної діяльності та формування навичок з діагностики та лікування психогенних психічних розладів, відповідно до стандарту освітньої програми, визначення попереднього діагнозу психогенних психічних розладів, тактики ведення пацієнтів з психогенними розладами на догоспітальному етапі, що в сукупності готує основу майбутньої професійної діяльності медичної сестри.

Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (інтегральна, загальні, спеціальні)

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі надання екстреної медичної допомоги на доушпиталеному та ранньому ушпиталеному етапах або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки, проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності

ЗК 01. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільногосподемократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

ЗК 03. Здатність до абстрактного мислення й генерування ідей.

ЗК 04. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 05. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 06. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 07. Здатність спілкуватися другою (іноземною) мовою.

ЗК 08. Відповідально і наполегливо ставитись до завдань і взятих обов'язків.

ЗК 09. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 10. Здатність працювати в команді та брати на себе відповідальність.

ЗК 11. Здатність до конструктивної взаємодії з іншими людьми, незалежно від їх походження та особливостей культури, і поваги до різноманітності.

ЗК 12. Здатність навчатися та самонавчатися.

ЗК 13. Здатність бути критичним та самокритичним.

ЗК 14. Здатність діяти на підставі етичних суджень.

ЗК 15. Здатність знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел, використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

Спеціальні компетентності

СК 1. Здатність застосовувати професійні та правові стандарти в повсякденній професійній практиці.

СК 2. Здатність розпізнавати й інтерпретувати ознаки здоров'я і його змін, хвороби чи інвалідності (оцінка/діагноз), обмежень можливості повноцінної життєдіяльності і визначати проблеми пацієнтів при різних захворюваннях та станах.

СК 3. Застосовування професійних навичок (вмінь), медичних засобів, втручань та дій для забезпечення пацієнтові/клієнтові гідного ставлення, приватності/інтимності/, конфіденційності, захисту його прав, фізичних, психологічних та духовних потреб на засадах транскультурального медсестринства, толерантної та неосудної поведінки

СК 4. Здатність виконувати апаратні дослідження і невідкладні процедури, ефективно застосовувати сукупність професійних навичок (вмінь), медичних засобів, втручань та дій при оцінці функціонального стану пацієнтів/постраждалого, підготовці їх до діагностичних досліджень та заборі біологічного матеріалу для лабораторних та інших досліджень.

СК 5. Збереження власного здоров'я фахівця при здійсненні догляду, виконанні маніпуляцій та процедур, при переміщенні і транспортуванні пацієнта/постраждалого.

СК 6. Здатність оцінювати місце події на наявність загроз власному життю і життю інших людей, виявляти фактори, що впливають на стан та здоров'я пацієнтів та забезпечувати власну безпеку.

СК 7. Здатність зберігати недоторканість місця події, речових доказів та взаємодіяти з іншими екстреними службами.

СК 8. Здатність обстежувати хворих і постраждалих на наявність невідкладних станів.

СК 9. Здатність проводити медичне сортування, прийняти рішення про обсяг допомоги та госпіталізацію.

СК 10. Здатність надавати екстрену медичну допомогу при травмах чи захворюваннях дихальної, серцево-судинної, ендокринної, імунної, нервової систем, системи травлення та сечостатевої системи, при психічних розладах, при пошкодженнях опорно-рухового апарату, при дії зовнішніх факторів та при пологах.

СК 11. Здатність орієнтуватися у визначенні групової належності лікарських засобів, особливостях їх фармакокінетики та фармакодинаміки.

СК 12. Здатність розраховувати дозу лікарських засобів, які вводяться пацієнту.

СК 13. Здатність здійснювати медичні процедури і маніпуляції: інгаляції, ін'єкції; забезпечувати внутрішньокістковий та периферичний внутрішньовенний доступи.

СК 14. Здатність виявляти та надавати допомогу при побічних реакціях на лікарські засоби.

СК 15. Здатність встановлювати сечові катетери, шлункові зонди, забезпечувати прохідність верхніх дихальних шляхів, виконувати декомпресійну пункцію плевральної порожнини, встановлювати назо- та орофарингіальні повітропроводи, надгортанні повітропроводи, здійснювати інтубацію трахеї та хірургічне відновлення прохідності дихальних шляхів.

СК 16. Здатність зупиняти кровотечі прямим тиском, тампонуванням та за допомогою механічних засобів для зупинки кровотечі.

СК 17. Здатність проводити стабілізацію хребта, стабілізацію та іммобілізацію опорно- рухового апарату та накладати пов'язки при травмах.

СК 18. Здатність здійснювати серцево-легеневу реанімацію, у тому числі із застосуванням дефібрилятора та дихального обладнання.

СК 19. Здатність записувати та інтерпретувати результати електрокардіограми.

СК 20. Здатність передавати до відділення екстреної медичної допомоги інформацію про процес надання медичної допомоги пацієнту на місці події та протягом транспортування до відділення, при необхідності допомагати персоналу відділення екстреної медичної допомоги.

СК 21. Здатність дотримуватися принципів медичної деонтології, забезпечувати збереження лікарської таємниці та постійно удосконалювати свій професійний рівень.

СК 22. Здатність керувати спеціалізованим санітарним автомобілем екстреної медичної допомоги.

Результати навчання для дисципліни за ОПП:

ПРН 1. Знати і розуміти роль та обов'язки парамедика в системі екстреної медичної допомоги; основи законодавства в системі охорони здоров'я.

ПРН 2. Знати і розуміти анатомію, фізіологію та інші фундаментальні медичні науки, що лежать в основі професійної діяльності парамедика, на рівні, необхідному для досягнення інших результатів освітньої програми.

ПРН 3. Здійснювати оцінку безпечності місця події, демонструвати забезпечення безпеки персоналу та пацієнта, застосування табельних засобів індивідуального захисту.

ПРН 4. Знати і розуміти доцільне застосування сукупності навичок (вмін), медичних засобів, втручань та дій для забезпечення пацієнту/клієнту гідного ставлення, приватності/інтимності, конфіденційності, захисту його прав, фізичних, психологічних та духовних потреб на засадах транскультурального підходу, толерантної та неосудної поведінки.

ПРН 5. Знати і розуміти принципи інфекційної безпеки, збереження здоров'я при здійсненні догляду, виконанні маніпуляцій та процедур при переміщенні та транспортуванні постраждалого/пацієнта.

ПРН 6. Провести первинне обстеження пацієнтів різних вікових груп, оцінити ступінь виявлених порушень, визначити потребу у проведенні екстрених рятувальних заходів. Проводити суб'єктивне та об'єктивне обстеження різних органів і систем пацієнта/постраждалого та оцінювати отримані дані (за списком 1).

ПРН 7. Проводити діагностику згідно спеціалізації екстрена медицина, виявляти та оцінювати проблеми пацієнта/постраждалого й надавати екстрену медичну допомогу при травмах чи захворюваннях дихальної, серцево-судинної, ендокринної, імунної, нервової систем, системи травлення та сечостатевої системи, при психічних розладах, при пошкодженнях опорно-рухового апарату, при дії зовнішніх факторів та при пологах.

ПРН 8. Належно виконувати медичні маніпуляції з метою проведення заходів щодо стабілізації функціонального стану організму (за списком 2).

ПРН 10. Продемонструвати здатність використовувати належні комунікативні навички та поведінку з пацієнтом, його родиною, колегами та персоналом медичних закладів.

ПРН 11. Спілкуватися науковою та професійною мовою, включаючи усну та письмову комунікацію українською та англійською мовами

ПРН 12. Використовувати навички критичного мислення для організації і надання ЕМД при масових випадках, у надзвичайних ситуаціях у мирний та воєнний час, у тому числі пов'язаних із викидом сильнодіючих отруйних речовин, небезпечних матеріалів та при інфекційних хворобах.

ПРН 13. Знати групову належність затверджених лікарських засобів, особливості їх фармакокінетики та фармакодинаміки, способи введення, дозування, показання, протипоказання, взаємодію між собою, побічні ефекти, передозування та способи їх усунення, в т.ч. наркотиків. Вміти застосовувати фармакологічні засоби (за списком 3) та з абсолютною точністю продемонструвати методики введення лікарських засобів: внутрішньом'язово, підшкірно, внутрішньошкірно, довенно (в периферичні і центральні вени), внутрішньокістково.

ПРН 16. Здатність до точності при здійсненні взаємозалежних професійних функцій (за списком 6).

ПРН 17. Зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння закономірностей розвитку суспільства.

ПРН 18. Здатність до самонавчання та професійного розвитку.

ПРН 20. Належно вести відповідну медичну документацію.

ПРН 21. Здатність застосовувати на практиці принципи етики та деонтології, розуміти соціальні та правові наслідки професійної діяльності.

По завершенню вивчення навчальної дисципліни студенти повинні

Знати:

- роль та обов'язки парамедика в системі екстреної психіатричної допомоги.

- психологічну сутність поняття екстремальності, основні підходи до її вивчення в зв'язку з потребами психологічної практики;
 - психологічні своєрідності екстремальних ситуацій, чинники та умови, що роблять їх небезпечними для психіки людини;
 - ознаки, види, рівні та етапи розвитку екстремальної поведінки людини в професійній діяльності;
 - особливості і характер змінених станів психіки в екстремальних умовах;
 - індивідуальні (нейродинамічні, характерологічні, вікові, професійні) особливості прояву психоемоційної напруженості;
 - зміст та основні напрями та технології профілактики та подолання стресових та постстресових психоемоційних станів, як наслідків неадекватної екстремальної поведінки;
 - особливості діяльності психолога щодо організації та проведення індивідуальної консультативної, профілактичної роботи з особами, що пережили несприятливий вплив екстремальних ситуацій; основні методи психологічної корекції руйнівних психоемоційних станів.
 - принципи надання психологічної допомоги в екстремальних та кризових ситуаціях, при бойовій травмі.
 - методи психологічного дослідження, консультації та психологічної підтримки негативних наслідків посттравматичного стресу у населення;
 - практичні методи розпізнавання та діагностики стресасоційованих розладів;
 - формування комунікативних навичок для адекватного спілкування з такими постраждалими;
 - психологічні техніки управління стресом та навичок психологічного відновлення.
- Уміти:**
- виявляти зовнішні та особистісні ознаки екстремальності та екстремальної поведінки;
 - визначати чинники, що сприяють формуванню станів психоемоційної напруженості (стресових та постстресових);
 - використовувати адекватні методи психологічної діагностики негативних станів психоемоційної напруженості
 - надавати психологічну допомогу психотравмованим особам, здійснювати ефективну корекційну роботу з ними. володіти прийомами надання психологічної та психотерапевтичної допомоги в екстремальних та кризових ситуаціях;
 - здійснювати психологічний прогноз готовності фахівця до діяльності в складних та екстремальних умовах праці.

Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Екстремальна психологія в системі наукового знання

Тема 1. Екстремальна психологія як галузь науки і практики. Загальна характеристика екстремальної психології як галузі науки і практики. Поняття екстремальної ситуації. Екстремальна ситуація і екстремальні умови діяльності. Порівняльна характеристика екстремальної, надзвичайної і кризової ситуацій; можливості взаємо переходу цих ситуацій.

Тема 2. Поняття екстремальної ситуації. Чинники, що призводять до сприйняття ситуації як екстремальною : зовнішні і внутрішньо особові. Суб'єкти екстремальної ситуації: фахівці, жертви, потерпілі, очевидці (свідки), спостерігачі, телеглядачі. Специфіка психологічної травматизації різних груп суб'єктів. Загальні наслідки впливу екстремальної ситуації на людину.

Тема 3. Типологія екстремальних ситуацій. Варіанти класифікації екстремальних ситуацій. Обмеження типології екстремальних ситуацій, ґрунтованої на типології надзвичайних ситуацій. Екстремальні ситуації, пов'язані з військовими діями. Екстремальні ситуації, що виникають як наслідки стихійних лих, великих аварій і катастроф.

Тема 4. Екстремальні стани: поняття і диференціальна діагностика. Поняття екстремального стану. Основні параметри психічних станів. Особливості параметрів екстремальних психічних станів. Підходи до виділення екстремальних психічних станів. Первинні психічні стани при дії екстремальної ситуації : страх, афект, паніка. Поняття і види страху. Поняття і форми афекту. Наслідки афективних станів. Поняття і види паніки. Механізм розвитку паніки. Фрустрація і конфлікт як складові екстремального стану. Стрес як основна складова екстремальних станів. Динаміка розвитку екстремальних станів.

Тема 5. Стрес як основна складова екстремальних станів. Поняття стресу в психології і фізіології. Стрес як неспецифічна реакція організму (теорія м. Сельє). Сучасні теорії стресу (Лазарус, Джоуль. Эверли, Р. Розенфельд та ін.). Когнітивна складова стресу. Види стресу. Стадії розвитку стресу. Емоційні субсиндроми стресу. Криза, психотравма і деривація як чинники розвитку стресових станів. Чинники розвитку психологічного стресу. Рівні реакції людини на стрес. Поняття стресостійкості. Чинники стресостійкості людини. Специфіка протікання стресу в екстремальній ситуації.

Тема 6. Гострий стресовий розлад: поняття, динаміка, діагностика. Гострий стресовий розлад як "нормальна реакція на ненормальну ситуацію". Основні ознаки ГСР : нетривалість (від декількох годин до декількох діб); наявність тривоги, гніву, страху, гіперактивності, апатії (є присутнім, як правило, один з симптомів); наявність безпосереднього зв'язку між травматичною подією і симптомом. Етапи розвитку ГСР : невизначеність і шок; суб'єктивне полегшення і конструктивне пристосування до ситуації; обважнює стану; примирення з ситуацією (у ідеалі - прийняття ситуації і конструктивне опрацювання травматичного досвіду), що склалася. Причини і наслідки слабкої вираженості (чи відсутності) симптоматики ГСР в екстремальній ситуації. Наслідки ГСР для життя і здоров'я людини.

Тема 7. Посттравматичний стресовий розлад: поняття, динаміка, діагностика. Поняття посттравматичного стресового розладу (ПТСР). Співвідношення понять "Гострий стресовий розлад" і "посттравматичний стресовий розлад". Теоретичні моделі ПТСР. Причини розвитку травматичного стресу. Чинники і групи ризику розвитку ПТСР. Первинні симптоми посттравматичного стресового розладу. Форми ПТСР. Діагностичні критерії ПТСР. Напрями реабілітації ПТСР.

Змістовий модуль 2. «Індивідуально-психологічні відмінності осіб в особливих умовах»

Тема 1. Горе як особливий психофізіологічний стан. Поняття горя і горювання. Історія дослідження горя. Сучасні теорії горя. Горе як наслідок втрати. Типологія втрат. Чинники, що впливають на процес горювання. Нормальне і ускладнене (патологічне) горе. Етнопсихологічні особливості горювання.

Тема 2. Динаміка горюванню. Динаміка горювання. Проблема виділення стадій горювання. Гостре горе: поняття, симптоматика, небезпеки стадії. "Робота горя" : поняття, основні завдання, симптоматика, небезпеки стадії. Психологічна допомога що горює.

Тема 3. Психологічні основи підготовки фахівців екстремальних професій. Екстремальні умови, професійно важливі якості, професіонал, професійна зрілість, вимоги діяльності, психологічна, готовність, психологічні основи підготовки.

Тема 4. Основні теорії (моделі) професійного стресу. Мічиганська модель, (створена в Інституті соціальних досліджень Мічиганського університету (США)). Моделі професійного стресу.

Тема 5. Роль емоцій в екстремальних ситуаціях. Поняття «емоційна стійкість». Поняття про емоції і почуття, форми переживання емоцій і почуттів, вищі почуття, емоційна напруженість та її дезорганізуючий вплив на професійну діяльність. Емоційна збудливість.

Тема 6. Механізми утворення психічних травм (біохімічний, біологічний, психологічний, соціальний). Психотравма (психологічна травма), психічна травма, ПТСР, медичний підхід до визначення змісту поняття психотравма, психологічний підхід до визначення змісту поняття психотравма. Психологічні підходи до поняття психічних травм сучасних психологів.

Тема 7. Методи надання екстреної психологічної допомоги. Поняття і базові принципи надання екстреної психологічної допомоги. Етичні принципи надання психологічної допомоги в екстремальній (надзвичайною) ситуації. Завдання надання екстреної психологічної допомоги. Допомога при страху. Допомога при тривозі. Допомога при плачі. Допомога при істеричі. Допомога при апатії. Допомога при відчутті провини і сорому. Допомога при руховому збудженні. Допомога при нервовому тремтінні. Допомога при гніві, злості, агресії. Самодопомога при гострих реакціях на стрес. Обмеження надання психологічної допомоги в екстремальній ситуації.

Структура навчальної дисципліни

№	Тема	Кількість годин			
		Загальний обсяг	Лекції	Практичні	Самостійна робота
	Модуль 1. Екстремальна психологія в системі наукового знання				
1.	Загальні уявлення про предмет та завдання психології екстремальних ситуацій. Екстремальна психологія як галузь науки і практики. Поняття екстремальної ситуації. Екстремальна ситуація і екстремальні умови діяльності. Порівняльна характеристика екстремальної, надзвичайної і кризової ситуацій.	4,25	0,5	2	2
2.	Чинники екстремальної ситуації. Суб'єкти	4,25	0,5	2	2

	екстремальної ситуації. Специфіка психологічної травматизації різних груп суб'єктів. Загальні наслідки впливу екстремальної ситуації на людину.				
3.	Типологія екстремальних ситуацій. Класифікації екстремальних ситуацій.	4	-	2	2
4.	Екстремальні ситуації, пов'язані з військовими діями. Екстремальні ситуації, що виникають як наслідки стихійних лих, техногенних аварій і катастроф.	6,5	0,5	2	2
5.	Екстремальні стани. Поняття екстремального стану. Первинні психічні стани при дії екстремальної ситуації.	4,25	0.5	2	2
	Модуль 2. Психогенні психічні розлади				
6.	Поняття про стрес. Патофізіологія стресу. Стрес як основна складова екстремальних станів. Загальні ознаки і симптоми стресу.	4,25	0,25	2	2
7.	Роль емоцій в екстремальних ситуаціях. Поняття «емоційна стійкість». Стресостійкість. Поняття стресостійкості. Специфіка протікання стресу в екстремальних ситуаціях. Криза, психотравма і депривація як чинники розвитку стресових станів.	4	0,25	2	2
8.	Поняття травми та її наслідки. Причини та поняття посттравматичного стресового розладу.	6,25	0,25	2	2
9.	Динаміка розвитку екстремальних станів. Гострий стресовий розлад. Основні ознаки, динаміка, етапи розвитку та наслідки гострого стресового розладу для життя і здоров'я людини.	4	0,25		2
10.	ПТСР. Діагностичні критерії ПТСР. Виявлення, симптоми ПТСР, їх оцінка. Вплив травми на загальну якість життя.	4	0,5	2	2
11.	Посттравматичний стресовий розлад в українському контексті.	4	0,25	2	2
12.	Особливості психотерапевтичної та медикаментозної корекції ПТСР.	6	0,25	2	2
	Модуль 3. Особливості професійної діяльності парамедика в екстремальних ситуаціях				
14.	Психологія смерті та вмирання. Психологічні аспекти суїцидальної поведінки.	4	-	2	2
15.	Психологічні проблеми евтаназії.	6,25	-	2	2
16.	Психологічні аспекти переживання гострого горя як аномальної життєвої кризи. Горе як наслідок втрати. Типологія втрат. Гостре горе: поняття, симптоматика, небезпеки стадії. Нормальне і ускладнене (патологічне) горе.	4	-	2	2

17.	Динаміка горювання. "Робота горя": поняття, основні завдання, симптоматика. Психологічна допомога особі в горі.	4	-	2	2
18.	Стрес у професійній діяльності. Типові стресори. Основні теорії (моделі) професійного стресу.	6	1	2	2
19.	Психологія медичних працівників. Соціальне середовище і психічне здоров'я. Психологічні особливості професійної діяльності парамедика в екстремальних ситуаціях	4	1	2	2
20.	Екстрена психологічна допомога. Поняття, методи і базові принципи надання екстреної психологічної допомоги в екстремальній ситуації. Допомога при страху, тривозі, плачі, істеричі апатії. Допомога при відчутті провини і сорому. Допомога при руховому збудженні. Допомога при нервовому тремтінні. Допомога при гніві, злості, агресії. Самодопомога при гострих реакціях на стрес. Обмеження надання психологічної допомоги в екстремальній ситуації.	2	2		2
	Всього	90	8	40	42

Тематичний план лекцій із зазначенням основних питань, що розглядаються на лекції

№ з/п	Назва теми	К-сть годин
Модуль 1. Загальні питання психотравматології		
1.	Загальні уявлення про предмет та завдання психології екстремальних ситуацій. Психологічні особливості особистості у екстремальних ситуаціях. Особливості дії психічної травми при екстремальних ситуаціях.	2
Модуль 2. Психогенні психічні розлади		
2.	Динаміка розвитку екстремальних станів. Гострий стресовий розлад. Основні ознаки, динаміка, етапи розвитку та наслідки гострого стресового розладу для життя і здоров'я людини. ПТСР. Діагностичні критерії ПТСР. Виявлення, симптоми ПТСР, їх оцінка. Вплив травми на загальну якість життя.	2
Модуль 3. Особливості професійної діяльності парамедика в екстремальних ситуаціях		
3.	Особливості професійної діяльності парамедика у екстремальних умовах. Закономірності діяльності в екстремальних умовах. Зміни в поведінці і функціональному стані в екстремальних умовах. Переносимість екстремальних умов.	2
4.	Перша психологічна допомога особі в екстремальних ситуаціях. Психологічна допомога постраждалим залежно від виду екстремальної ситуації. Екстрена психологічна допомога. Поняття, методи і базові	2

	принципи надання екстреної психологічної допомоги в екстремальній ситуації. Психологічна допомога та самопомога особі у екстремальних ситуаціях.	
	Усього	8

Тематичний план практичних занять за модулями і змістовими модулями із зазначенням основних питань, що розглядаються на практичному занятті

№	Назва теми	К-сть годин
	Модуль 1. Екстремальна психологія в системі наукового знання	
1.	Екстремальна психологія як галузь науки і практики. Поняття екстремальної ситуації. Екстремальна ситуація і екстремальні умови діяльності. Порівняльна характеристика екстремальної, надзвичайної і кризової ситуацій.	2
2	Чинники екстремальної ситуації. Суб'єкти екстремальної ситуації. Специфіка психологічної травматизації різних груп суб'єктів. Загальні наслідки впливу екстремальної ситуації на людину.	2
3	Типологія екстремальних ситуацій. Класифікації екстремальних ситуацій.	2
4	Екстремальні ситуації, пов'язані з військовими діями. Екстремальні ситуації, що виникають як наслідки стихійних лих, техногенних аварій і катастроф.	
5	Екстремальні стани. Поняття екстремального стану. Первинні психічні стани при дії екстремальної ситуації.	2
	Модуль 2. Психогенні психічні розлади	
6	Поняття про стрес. Патофізіологія стресу. Стрес як основна складова екстремальних станів. Загальні ознаки і симптоми стресу.	2
7	Роль емоцій в екстремальних ситуаціях. Поняття «емоційна стійкість». Стресостійкість. Поняття стресостійкості. Специфіка протікання стресу в екстремальних ситуаціях. Криза, психотравма і депривація як чинники розвитку стресових станів.	2
8	Поняття травми та її наслідки. Причини та поняття посттравматичного стресового розладу.	2
9	Динаміка розвитку екстремальних станів. Гострий стресовий розлад. Основні ознаки, динаміка, етапи розвитку та наслідки гострого стресового розладу для життя і здоров'я людини.	2
10	ПТСР. Діагностичні критерії ПТСР. Виявлення, симптоми ПТСР, їх оцінка. Вплив травми на загальну якість життя.	2
11	Посттравматичний стресовий розлад в українському контексті.	3
12	Особливості психотерапевтичної та медикаментозної корекції ПТСР.	2

	Модуль 3. Особливості професійної діяльності парамедика в екстремальних ситуаціях	2
13	Психологія смерті та вмирання. Психологічні аспекти суїцидальної поведінки.	2
14	Психологічні проблеми евтаназії.	2
15	Психологічні аспекти переживання гострого горя як анормальної життєвої кризи. Горе як наслідок втрати. Типологія втрат. Гостре горе: поняття, симптоматика, небезпеки стадії. Нормальне і ускладнене (патологічне) горе.	2
16	Динаміка горювання. "Робота горя": поняття, основні завдання, симптоматика. Психологічна допомога особі в горі.	2
17	Стрес у професійній діяльності. Типові стресори. Основні теорії (моделі) професійного стресу.	2
18	Психологія медичних працівників. Соціальне середовище і психічне здоров'я.	2
19	Психологічні особливості професійної діяльності парамедика в екстремальних ситуаціях	2
20	Екстрена психологічна допомога. Поняття, методи і базові принципи надання екстреної психологічної допомоги в екстремальній ситуації. Допомога при страху, тривозі, плачі, істеричі апатії. Допомога при відчутті провини і сорому. Допомога при руховому збудженні. Допомога при нервовому тремтінні. Допомога при гніві, злості, агресії. Самодопомога при гострих реакціях на стрес. Обмеження надання психологічної допомоги в екстремальній ситуації.	2
	Усього	40

Самостійна робота

№п	Тема	К-сть годин
1.	Підготовка до практичних занять – теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок	42
	Усього	42

Індивідуальні завдання

Виконання індивідуального завдання передбачає підготовку повідомлення або написання реферату на основі опрацювання першоджерел на одну із запропонованих тем:

1. Життєві кризи особистості.
2. Проблема екстремальності у сучасній психологічній науці.
3. Чинники психологічного впливу на персонал ДСНС в умовах екстремальної ситуації.
4. Толерантність до стресу як провідна проблема психології здоров'я.
5. Сучасний стан дослідження професійного стресу серед фахівців

ризиконебезпечних професій.

6. Депресивні розлади як відповідь на стресові ситуації: етіологія, клінічні ознаки, патогенез та психокорекція.

7. Психологічні технології стресостійкості особистості.

8. Стан тривоги як форма психічної реакції на травматичні події.

9. Образа як реакція особи в екстремальних ситуаціях.

10. Поведінкові реакції дітей та підлітків на смерть близької людини.

11. Основи консультування суїцидальних клієнтів.

12. Програма профілактики суїцидальної поведінки осіб різних вікових груп.

13. Алкоголізм як деструктивний вихід з кризової ситуації.

14. Профілактика професійного стресу серед персоналу аварійнорятувальних служб.

15. Депресія осіб як типова реакція людей в екстремальних ситуаціях.

16. Синдром набутої безпорадності в осіб в умовах екстремальної ситуації.

17. Роль почуття гумору у подоланні наслідків дії травматичної ситуації.

18. Психологічні портрети терориста та її жертви.

19. Психічні травми, викликані військовими діями.

20. Віддалені наслідки аварії на Чорнобильській АЕ.

21. Жорстоке ставлення до дітей як соціально-психологічна проблема.

Перелік теоретичних питань для підготовки студентів до заліку

1. Описати предмет і основні завдання психології екстремальних ситуацій і як вона пов'язана з іншими галузями науки?

2. Визначити чинники розвитку безпосередніх та віддалених негативних наслідків екстремальної ситуації.

3. Дати характеристику конфліктним та безконфліктним екстремальним ситуаціям.

4. Описати різновиди екстремальних ситуацій згідно законодавства України.

5. Охарактеризувати життєві кризи особистості (за Т. Титаренко).

6. Описати кризи особистості на основі внутрішнього та зовнішнього життєвих світів (за Ф. Василюком).

7. Дати характеристику концепції стресу і «загального адаптаційного синдрому» Г. Сельє?

8. Описати механізми психологічного захисту особистості і адаптації у екстремальних ситуаціях?

9. Охарактеризувати чинники розвитку безпосередніх та віддалених негативних наслідків екстремальних ситуацій.

10. Описати періоди розвитку психотравмуючої ситуації.

11. Охарактеризувати стадії (фази) переживання психотравмуючої ситуації.

12. Дати характеристику основним принципам першої (екстреної) психологічної допомоги постраждалим у екстремальних ситуаціях.

13. Дати характеристику психологічній допомозі постраждалим внаслідок техногенних катастроф (на прикладі аварії на ЧАЕС).

14. Дати характеристику різновидам дисфункціонального горя.

15. Дати характеристику роботи психолога з постраждалими різних категорій

на місці ліквідації наслідків екстремальної ситуації.

16. Назвати принципи надання психологічної допомоги працівникам аварійно-рятувальних служб.

17. Описати психологічні наслідки аварії на Чорнобильській АЕС.

18. Описати етіологію і патогенез синдрому набутої безпорадності.

19. Описати критерії діагностики посттравматичного стресового розладу.

20. Описати методику WCQ (дослідження копінг-поведінки), методику визначення ведучих механізмів психологічного захисту.

21. Описати методику ОСЗ Холмса-Раге, шкалу оцінки впливу травматичної події.

22. Описати основні принципи психологічної допомоги при гострому горі.

23. Описати основні психотехніки діагностики психічного стану постраждалих у екстремальній ситуації.

24. Описати специфіку діагностики психічних станів у дітей, які пережили екстремальні ситуації.

25. Описати основні психотехніки корекції посттравматичного стресового розладу у дітей.

26. Описати особливості організації екстремальної професійно-психологічної підготовки персоналу аварійно-рятувальних служб.

27. Описати правила першої психологічної допомоги постраждалим в екстремальній ситуації.

28. Описати психогенні реакції постраждалих залежно від періоду розвитку екстремальної ситуації.

29. Описати суть «в'єтнамського синдрому».

30. Охарактеризувати вікові особливості переживання горя.

31. Охарактеризувати першу психологічну допомогу постраждалим в залежності від вираженої психогенної реакції на екстремальну ситуацію.

32. Охарактеризувати методику визначення домінуючого стану (В.Л.Куликов), методику «Прогноз».

33. Охарактеризувати особливості психогенних реакцій постраждалих від терактів та надання їм психологічної допомоги.

34. Охарактеризувати особливості психологічної допомоги учасникам бойових дій.

35. Охарактеризувати проєктивні методи, що доцільно застосовувати у психології екстремальних ситуацій.

36. Охарактеризувати психологічну допомогу постраждалим у вогнищах стихійних лих та катастроф.

37. Охарактеризувати специфіку психологічної роботи з персоналом аварійно-рятувальних служб в умовах екстремальної ситуації.

38. Охарактеризувати співвідношення понять «екстремальна ситуація» та «екстремальна ситуація».

39. Охарактеризувати стадії (фази) переживання гострого горя осіб, які постраждали у екстремальній ситуації.

40. Охарактеризувати сучасний стан проблеми дослідження стратегій подолання (копінг-поведінки) стресу.

41. Охарактеризувати основні методи роботи з психотравмою осіб, які

постраждали у екстремальній ситуації.

42. Дати характеристику методиці «Рівень суб'єктивного контролю», шкалі депресії, шкалі безнадії Бека.

43. Дати характеристику надійності професійної діяльності персоналу аварійно-рятувальних служб в умовах екстремальної ситуації.

44. Описати особливості психологічної допомоги військовослужбовцям в умовах бойових дій.

45. Описати особливості психологічної допомоги військовослужбовцям, які перебувають на лікуванні у госпіталі.

46. Описати особливості психологічної допомоги ветеранам війни (на прикладі ветеран АТО).

47. Дати характеристику змісту психологічної допомоги сім'ям загиблих військовослужбовців АТО.

48. Охарактеризувати особливості групової психокорекції гострих та посттравматичних стресових станів постраждалих у екстремальних ситуаціях.

Перелік практичних навичок до підсумкового контролю

1. Вміння вести спрямовану психологічну бесіду з хворим.
2. Правильно аналізувати психологію дитини, підлітка, дорослого, особи похилого віку з метою адекватної психотерапевтичної корекції із урахуванням психофізіологічних особливостей кожного вікового періоду.
3. Проводити лікувально-діагностичну роботу на засадах медичної деонтології.
4. Обстеження психічно хворого з визначенням провідних синдромів та нозологічних одиниць.
5. Визначення показань до невідкладної госпіталізації психічно хворого.
6. Заповнення медичної документації.
7. Складання лікувально-діагностичних схем основних психічних розладів.
8. Перша допомога при судомному нападі.
9. Невідкладна допомога при різних видах психомоторного збудження.
10. Штучне годування хворого через зонд.
11. Перша допомога при алкогольному та наркотичному отруєнні.
12. Проведення раціональної психотерапії.
13. Психотерапевтична інтервенція в гострому постсуїцидальному періоді.

Форма підсумкового контролю успішності навчання

Формою підсумкового контролю успішності навчання з дисципліни є підсумковий модульний контроль.

Підсумковий модульний контроль здійснюється після вивчення програми модуля з дисципліни і проводиться на останньому занятті модуля. До підсумкового контролю допускаються студенти, які виконали всі види робіт, передбачені навчальною програмою, та при вивченні модуля набрали кількість балів, не меншу за мінімальну (72 балів).

Студентам, які під час навчання з дисципліни мають середній бал успішності від 4,5 до 5,0 звільняються від складання ПМК і автоматично (за згодою) отримують підсумкову оцінку відповідно до таблиці 1.

Таблиця. Критерії відповідності середнього балу поточної успішності результатам складання ПМК

Середній бал поточної успішності	Відповідність балам за ПМК	Традиційна оцінка
4,5	69	4
4,6	70	
4,7	71	5
4,8	73	
4,9	77	
5,0	80	

Форма проведення підсумкового контролю стандартизована і включає контроль теоретичної і практичної підготовки. Конкретні форми контролю:

- усне опитування;
- письмове тестування з використанням тестів II рівня;
- вирішення ситуаційних задач II рівня.

Максимальна кількість балів підсумковою контролюю дорівнює 80.

Підсумковий модульний контроль вважається зарахованим, якщо студент набрав не менше 50 балів з 80

Система поточного та підсумкового контролю

Викладач обов'язково оцінює успішність кожного студента на кожному занятті за чотирибальною (традиційною) шкалою з використанням затверджених цикловою методичною комісією критеріїв оцінювання, розроблених з урахуванням стандартизованих узагальнених критеріїв оцінювання знань студентів.

Оцінка успішності є інтегрованою (оцінюються всі види роботи студента як під час підготовки до заняття, так і під час заняття) за критеріями, які доводяться до відома студентів на початку вивчення дисципліни.

Конвертація поточної оцінки, виставленої за традиційною 4-бальною шкалою, в багатобальну на кожному занятті не проводиться.

Форми оцінювання поточної навчальної діяльності стандартизовані і включають контроль теоретичної та практичної підготовки.

Конвертація оцінки за традиційною 4-бальною шкалою у багатобальну (максимум 120 балів) проводиться лише після поточного заняття, яке передую підсумковому модульному контролю. Конвертація проводиться за таким алгоритмом:

а) підраховується середня оцінка студента за традиційною 4-бальною шкалою, отримана протягом поточних занять, що належать до цього модулю (з точністю до сотих балу);

б) для одержання конвертованої багатобальної сумарної оцінки поточної успішності за модуль середня оцінка, отримана за традиційною 4-бальною шкалою, помножується на коефіцієнт. Винятком є випадок, коли середня за традиційною 4-

бальною шкалою оцінка становить 2 бали. У цьому разі студент отримує 0 балів за багатобальною шкалою;

в) середній бал поточної успішності розраховується на загальну кількість занять у модулі.

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за поточну діяльність під час вивчення модуля складає 120 балів.

Мінімальна кількість балів за модуль, яку повинен набрати студент при його вивченні для допуску до підсумкового модульного контролю, складає 72 бали.

Викладач, який веде групу, протягом наступного дня після складання підсумкового модульного контролю розраховує загальну кількість балів за модуль:

а) сума балів поточної успішності;

б) бали підсумкового модульного контролю.

Максимальна кількість балів за модуль складає 200 балів.

Оцінювання індивідуальних завдань студента

Бали за індивідуальні завдання нараховуються студентові лише за умов успішного їх виконання та захисту.

Кількість балів, яка нараховується за різні види індивідуальних завдань, залежить від їхнього обсягу та значимості. Вони додаються до суми балів, набраних студентом на заняттях під час поточної навчальної діяльності.

Оцінювання самостійної роботи студентів

Самостійна робота студентів, яка передбачена темою заняття поряд із аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті.

Методи навчання

У процесі викладання дисципліни застосовуються різні методи навчання:

– за джерелом інформації та формування умінь і навичок: вербальні, наочні та практичні.

– в залежності від основних дидактичних завдань: отримання нових знань, формування вмінь та навичок, перевірки й оцінки знань, а також

– усне обговорення питань теми із залученням більшої частини студентів групи;

– бліц-опитування;

– дискусії з проблемних ситуацій;

– реферативні виступи;

– тестування в письмовій формі;

– виконання письмових завдань тощо.

Результат самостійної позааудиторної роботи студента відтворюється у формі представлення стендових доповідей або захисту реферативних робіт.

Оцінка успішності студента з дисципліни є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою.

Кількість балів за дисципліну розглядається як сумарний бал, що включає поточну успішність, додаткові бали за виконання індивідуальної роботи.

Методи контролю усний, письмовий, програмований контроль.

Методичне забезпечення

1. Робоча програма навчальної дисципліни «Екстрена психіатрична допомога».
2. Плани практичних занять з дисципліни.
3. Завдання для самостійної роботи студентів.
4. Методичні вказівки для самостійної роботи студентів під час підготовки до практичного заняття та на занятті.
5. Методичні рекомендації для викладачів.
6. Питання та завдання для поточного контролю знань і вмінь студентів.
7. Тестові завдання з дисципліни II рівня.
8. Ситуаційні задачі з дисципліни II рівня.
9. Навчальні фільми.

Рекомендована література

Базова (наявна в бібліотеці ПДМУ)

1. Психіатрія і наркологія / Г. Т. Сонник та ін.; заг. ред. О. К. Напрєєнко. Київ: ВСВ «Медицина», 2017. 422 с.
2. Чабан О. С., Хаустова О. О., Омелянович В. Ю. Невідкладна допомога в психіатрії та наркології. Київ: Медкнига, 2019. 172 с.
3. Кризова психологія: Навчальний посібник / За ред. Тімченка О.В. Х.: НУЦЗУ, 2020. 401 с. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://extrpsy.nuczu.edu.ua/sites/all/books/kryzova.pdf>.
4. Кулеша-Любінець М.М. Техніки психологічної допомоги та самопомоги особі у екстремальній ситуації: навчально-методичний посібник / М.М. Кулеша-Любінець. Івано-Франківськ: Кушнір Г. М., 2017. 72 с.
5. Левченко К.Б. Соціально-педагогічна та психологічна допомога сім'ям з дітьми в період військового конфлікту : навчально-методичний посібник / Левченко К.Б., Панок В.Г., Трубавіна І.М. К. : Агентство "Україна". 2015. 176 с. Електронний ресурс. Режим доступу: 20151023114554_simyi_z_ditmy_v_period_viysk_konfliktu.pdf.
6. Кулеша-Любінець М.М. Психологічне благополуччя підлітків, переселених із зони збройного конфлікту // Актуальні проблеми практичної психології: збірник статей III Всеукраїнської науковопрактичної конференції (Глухів, 10-11 листопада 2016 року) / МОНУ, ГНПУ ім. О.Довженка [та ін.]; відп. ред. В.М.Поліщук. Глухів : РВВ ГНПУ ім. О.Довженка, 2016. С.104-108.

Допоміжна

1. Скрипніков А. М., Герасименко Л. О., Ісаков Р. І. Діагностичний процес у психіатрії. Полтава: АСМІ, 2012. 128 с.
2. Клінічна психіатрія: навчальний посібник / за ред. І. Д. Спіріної. Дніпро: Домінанта принт, 2018. 124 с.
3. Психіатрія. Еталони практичних навичок / В. Д. Мішиєв та ін. Київ: Медінформ, 2018. – 176 с.
7. Мартіна Мюллер Якщо ви пережили психотравмуючу подію / Мартіна Мюллер. Львів: Видавництво УКУ, Свічадо, 2014. 120 с.
8. Психологічна допомога постраждалим внаслідок кризових травматичних подій: методичний посібник / З. Г. Кісарчук, Я. М. Омельченко, Г. П. Лазос та ін.

за ред. З. Г. Кісарчук. К.: ТОВ “Видавництво “Логос”, 2015. 207 с. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://inpsy.naps.gov.ua/userfiles/files>.

9. Психологічна підтримка в умовах екстремальних ситуацій: підхід резилієнс: навч.- метод. посіб. / [Н.Гусак, В.Чернобривкіна, В. Чернобривкін, А. Макименко, С. Богданов, О.Бойко; за заг. ред. Н. Гусак]; Нац. Ун-т «Києво-Могилянська академія». – Київ : НаУКМА, 2017. 92 с. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/246>.

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

1. <http://extrpsy.nuczu.edu.ua/sites/all/books/kryzova.pdf>.
2. 20151023114554_simyi_z_ditmy_v_period_viysk_konfliktu.pdf.
3. <http://inpsy.naps.gov.ua/userfiles/files/>
4. <http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/246>
5. <https://ibib.ltd.ua/psihologicheskaya-pomosch-krizisnyih.html>

Розробник (розробники):

завідувач кафедри психіатрії, наркології та медичної психології, д.мед.н., професор А.М. Скрипніков;

професор кафедри психіатрії, наркології та медичної психології, д.мед.н., професор Г.Ю. Васильєва;

доцент кафедри психіатрії, наркології та медичної психології, к.мед.н., доцент В.О. Рудь.